

Yes, we can

GABRIEL COLOMÉ

Professor de Ciència Política de la Universitat Autònoma de Barcelona

La victòria de Barack Obama a les eleccions presidencials dels Estats Units té connotacions històriques. En primer lloc, és el primer afroamericà en guanyar la primera magistratura, igual que John F. Kennedy fou el primer catòlic en fer-ho. En segon lloc, és el primer senador, des de 1960, que accedeix a la Casa Blanca. I, en tercer lloc, després de 45 anys del discurs de Martin Luther King Jr. i de 43 anys de l'entrada en vigor de l'esmena constitucional sobre la igualtat de drets, el color de la pell ja no és una barrera en el país de la llibertat i de la recerca de la felicitat.

La campanya de les primàries

John McCain va aconseguir la seva nominació, en el bàndol republicà, quasi sense rivals, tot i que des d'un començament ni analistes ni bancs van apostar per la seva candidatura. Va haver d'hipotecar una casa per obtenir un crèdit bancari per pagar-se l'inici de la campanya de les eleccions primàries.

La cursa cap a la presidència en l'espai demòcrata ha esdevingut la campanya més llarga de la història electoral: 21 mesos entre les eleccions primàries i les presidencials.

A diferència del bàndol republicà, l'autèntica carrera electoral dels demòcrates es va viure a les eleccions primàries. Va ser aquí on Obama va dur a terme la veritable campanya. Hillary Clinton era la gran favorita. Discurs, experiència i senadora sènior eren els seus arguments. Enfront, un Barack Obama sense experiència i senador junior, però amb dues paraules que esdevindran màgiques per a mobilitzar els joves: *canvi* i *esperança*.

Cinc mesos de campanya, 40 milions de votants demòcrates mobilitzats, 30 debats televisius i un resultat molt ajustat (empat a 18 milions) van ser el més destacable d'una de les campanyes més intenses de les últimes dècades. Obama va obtenir més delegats, fet que el va portar a ser el candidat de l'*esperança* a la Convenció de Denver.

El problema per a l'equip guanyador eren les incògnites de futur que es plantejaven a la sortida de la Convenció: Obama no havia guanyat cap gran Estat, no tenia entrada entre els segments *clintonians* de les dones, els hispans, les classes mitjanes i treballadores. Dubtes seriosos per poder guanyar la campanya presidencial.

Els vicepresidents

La tria dels candidats a vicepresident no és una qüestió

atzarosa. El vicepresident ha de complementar al president de manera que conformin un reclam per cohesionar l'electorat propi i l'independent.

El candidat a la vicepresidència demòcrata, Joe Biden, catòlic, d'origen irlandès i d'extracció obrera, aportava una gran experiència en el Senat i en afers internacionals. És a dir, representava la clàssica figura dels demòcrates forjada en els anys 30 de l'era Roosevelt.

La candidata a la vicepresidència republicana, Sarah Palin, dona, jove, creacionista, membre de l'Associació del Rifle i antiavortista és la governadora d'Alaska, un perfil que connectava amb la base conservadora dels republicans construïda, pedra a pedra, per Ronald Reagan.

La campanya presidencial

El final de les convencions va suposar una renda de quasi sis punts per la candidatura republicana per dos motius: primer, per l'efecte Palin; segon, pel desconcert demòcrata en no haver sortit de la convenció com un partit unit. La candidatura de Sarah Palin intentava obrir una escletxa en l'espai de les dones decebudes per la derrota de Hillary Clinton.

Amb tot, la crisi financera i el crack econòmic es van convertir en la pedra de toc de la campanya i el punt d'inflexió a fi i efecte de determinar el nom del futur president. McCain va cometre un error que li costaria la presidència: suspendre la campanya, afirmar que no assistiria al primer debat de televisió i, pocs dies després, assistir al cara a cara. El canvi d'opinió va minvar la imatge de lideratge que volia transmetre. A més a més, l'efecte Palin es va desinflar.

Els tres debats de televisió van significar tres victòries per Obama. Pel que fa al primer debat (25-IX), l'enquesta posterior de la CNN donà guanyador a Obama per un 52% contra el 37% de McCain. Aquest debat va tenir una audiència de 90 milions de telespectadors. Des del mític primer debat Kennedy-Nixon, no es recordava una audiència d'aquesta magnitud. A priori, el tema del primer debat, la política exterior, era un tema que havia d'afavorir a McCain. Però, després dels primers 40 minuts dedicats a la crisi, Obama va saber treure'n profit.

Aquest primer debat va tenir també uns efectes paral·lels de molta importància: va fixar la tendència a les enquestes i

va crear la percepció a l'imaginari dels electors que McCain era un candidat del segle XX, mentre que Obama significava el futur, el canvi, l'entrada definitiva al segle XXI.

Quant al segon debat (7-X), el més destacable és que l'enquesta posterior realitzada per la CNN donà guanyador a Obama amb un 54% contra un 30% de McCain. La diferència entre els dos candidats, per tant, s'ampliava. Finalment, arribà el tercer (15-X) i darrer dels debats. En aquesta ocasió, la CNN donà guanyador a Obama amb un 58% contra un 33% de McCain. La diferència se seguia ampliant. La frase més brillant d'aquest debat, dita per McCain ("Sr. Obama, jo no sóc el president Bush. Si volia competir contra Bush, hauria d'haver-se presentat a les eleccions fa quatre anys"), va ser pronunciada massa tard.

La gran novetat de la campanya d'Obama, que ha canviat la concepció de les campanyes, és la utilització de les noves tecnologies en general, i d'Internet en particular.

Si al 1960 es va obrir l'era de la televisió en les campanyes, l'any 2008 ha sigut la porta d'entrada a l'era d'Internet. Obama ha mobilitzat un milió i mig de voluntaris, ha recaptat més diners que ningú en petites aportacions (quasi mil milions de dòlars) i, en el ciberespai, ha mobilitzat un segment de la població d'entre 18 i 30 anys que fins ara no havia mostrat cap interès per la política. El temps del cinisme inaugurat amb la presidència de Nixon ha deixat pas a un nou temps d'esperança.

Els resultats

La batalla electoral i publicitària en els estats claus (*swing states*) va ser guanyada pels demòcrates gràcies a la forta inversió en espots de televisió. Cal recordar que les campanyes a Estats Units són fonamentalment televisives. La victòria demòcrata en els feus republicans ha representat un total de 105 vots electorals.

El perfil dels votants

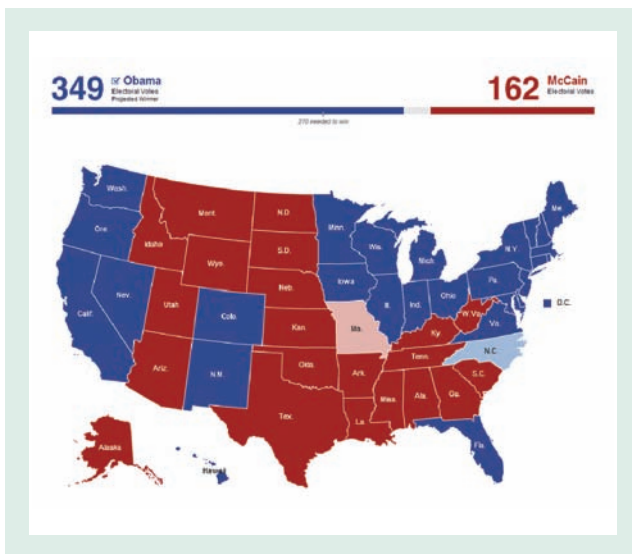
La participació va ser una de les més elevades de la història electoral dels Estats Units d'Amèrica, amb el 66%. Quines característiques tenen els votants dels dos candidats, però?

El perfil dels votants, que el lector trobarà a la pàgina següent, dels dos partits té les característiques clàssiques de les grans aliances forjades per Roosevelt en els anys 30 i per Ronald Reagan en els anys 80. La clau de la victòria d'Obama es troba en els nous votants (68%-31%), aquells que s'han registrat per primera vegada. Si relacionem aquesta quantitat amb el segment jove de votants (entre 18 i 29 anys), veiem que les proporcions són, gairebé, les mateixes (66%-32%). La resta dels indicadors no presenta grans sorpreses.

Nevada (5 electors)	Enquesta	Publicitat TV	Guanyador	2004
Obama	49,6%	4,9 milions \$	sí	
McCain	46,6%	3,6 milions \$	-	Bush
Colorado (9 electors)				
Obama	49,3%	5,7 milions \$	sí	
McCain	45,3%	5,6 milions \$	-	Bush
Nuevo México (5 electors)				
Obama	49,8%	2,4 milions \$	sí	
McCain	42,5%	2,0 milions \$	-	Bush
Indiana (11 electors)				
Obama	46,0%	7,8 milions \$	sí	
McCain	48,5%	0,0 milions \$	-	Bush
Ohio (20 electors)				
Obama	48,9%	14 milions \$	sí	
McCain	44,9%	9,4 milions \$	-	Bush
Pennsylvania (21 electors)				
Obama	51,6%	24,3 milions \$	sí	Kerry
McCain	39,2%	14,6 milions \$	-	
Michigan (17 electors)				
Obama	49,1%	7,8 milions \$	sí	Kerry
McCain	42,1%	8,9 milions \$	-	
Virginia (13 electors)				
Obama	49,9%	11,9 milions \$	sí	
McCain	45,1%	5,4 milions \$	-	Bush
Carolina del Nord (15 electors)				
Obama	48,2%	7,4 milions \$	sí	
McCain	47,6%	0,6 milions \$	-	Bush
Florida (27 electors)				
Obama	48,3%	16,4 milions \$	sí	
McCain	45,3%	5,3 milions \$	-	Bush

Final?

El Partit Republicà s'ha quedat orfe d'influència i de poder: ha perdut la Presidència i el Congrés. Ara s'obrirà el debat sobre qui ha de liderar el partit cara les eleccions de l'any 2010, i quin candidat és el que es perfila pel 2012. Sarah Palin s'ha convertit en una figura nacional: és jove i governadora. Com a governadora pot cohesionar la base electoral dels republicans. El resultat final ha estat digne si tenim en compte que ha aguantat l'embranchida demòcrata. McCain va tenir la presidència a tocar tot i que mai va poder desfer-se de l'etiqueta de ser la continuïtat de Bush. Els seus assessors el van portar massa a l'extrem d'un electorat centrista.

Durant la campanya es va parlar de l'efecte Bradley; és a dir, el vot ocult demòcrata anti-Obama no reflectit en les enquestes. Al final es va produir el fenomen invers, l'efecte Warren Buffet: el vot ocult republicà pro-Obama i anti-Bush.

Barack Obama ha obtingut 374 vots electorals d'un total de 538 i ha guanyat en 28 Estats de la Unió amb un suport popular de gairebé 66 milions de vots. A més, el Partit Demòcrata ha obtingut la majoria en les dues Cambres del Congrés. Cal destacar que, des de la presidència de Bill Clinton l'any 1992, Presidència i Congrés no eren del mateix partit.

El nou president haurà de batallar amb un Congrés del mateix color que ell, blau intens, però que sigui del mateix color no li assegura una vida legislativa fàcil. La divisió de poders en el sistema nord-americà és estricta i molt practicada.

Tot i el seu èxit, no es pot afirmar, com s'ha fet, que la campanya d'Obama hagi estat una campanya perfecta. Ha estat, això sí, una campanya sense errors. Si analitzem el context, Obama no ha obtingut els rèdits electorals i polítics que calia preveure. No ha aprofitat el desencís provocat pels vuit anys de presidència Bush, amb unes quotes de popularitat de les més baixes de la història nord-americana. No ha sabut treure rendiment d'un país amb dues guerres actives. La crisi econòmica i la proposta dels neo-conservadors de nacionalitzar la banca han estat factors determinants a l'ho-

El primer debat va fixar la tendència a les enquestes i va crear la percepció a l'imaginari dels electors que McCain era un candidat del segle XX, mentre que Obama significava el futur, el canvi, l'entrada definitiva al segle XXI

El perfil dels votants dels dos partits té les característiques clàssiques de les grans aliances forjades per Roosevelt en els anys 30 i per Ronald Reagan en els anys 80. La clau de la victòria d'Obama es troba en els nous votants (68%-31%), aquells que s'han registrat per primera vegada

	Homes %	Dones %
Obama	49	56
McCain	48	43
Nous votants %		
Obama	68	
McCain	31	
Edat %	Obama	Mc Cain
18-29	66	32
30-44	52	46
45-64	49	49
Més de 65	45	53
Ètnies %	Obama	Mc Cain
Blancs	43	55
Negres	95	04
Llatins	66	32
Nivell educatiu %	Obama	Mc Cain
Sense títol universitari	52	46
Amb títol universitari	53	45
Religió %	Obama	Mc Cain
Protestant	45	53
Catòlic	54	45
Jueu	78	21
Altra	73	22
Cap	75	23
Ideologia %	Obama	Mc Cain
Liberal	88	10
Moderat	60	39
Conservador	20	78
Zona de residència %	Obama	Mc Cain
Urbana	63	35
Suburbana	50	48
Rural	45	53
Cambra de representants		
Demòcrates	255	58
Republicans	174	40
Senat		
Demòcrates	58	58
Republicans	40	40

ra de quantificar l'abast de la victòria demòcrata. Tot i així, no es pot afirmar que el vot anti-Bush hagi provocat un allau electoral de costa a costa. La diferència en vots (7 punts) i Estats (7 Estats) tampoc es pot considerar històrica. L'elecció d'Obama com a nou president dels Estats Units d'Amèrica, sí; però no el resultat que l'ha portat a la presidència.

La campanya del nou president dels Estats Units es resumeix en les últimes paraules del seu discurs de la victòria pronunciat a Chicago: "I quan tinguem dubtes i escoltem a alguns dir que no podem, contestarem amb aquest credo etern que resumeix l'esperit d'un poble: sí, podem". ■